

VJESNIK BISKUPA LANCA

God. XIII.
Broj 35
1983/1

27009

Dragi čitatelji!

Promatrajući svece i njihova djela obično očekujemo nešto izvanredno i posebno. Međutim sva njihova izvanrednost je u tome što su u svojoj nutrini znali ostvariti sklad između zahtjeva tijela i potreba duše. Oni su pronašli spasonosne putove i odgovorili su Božjim planovima i namjerama te su u sebi razvili život ljubavi i kreposti sve do herojskog stupnja. I ako baš očekujemo neku izvanrednost u njihovu životu to je onda izvanredna ljubav prema Bogu i prema bližnjemu. U tome su se iždigli iznad drugih.

U životu biskupa Langa očituje se ta posebitost i izvanrednost upravo u ljubavi. Ustrajno i marljivo gradio je veličanstveni hram ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Njegovo se srce širilo uzduž i poprijeko tako da je u njemu bilo mjesta ne samo za Boga nego i za sve ljude. Ono je postalo pravo svetište, otvoreno svetište za sve pa i za „izgubljene" sinove. Lang je postao hram u kome je odzvanjala pjesma radosti i u kome su se zbivala čudesa milosrđa.

Ako bismo uklonili ljubav iz Langova života, uklonili bismo temelj sveg njegovog nastojanja. Bez ljubavi ništa ne bi imalo smisla. On je ljubio i zato je molio, propovijedao, ispovijedao, posjećivao bolesnike, organizirao sastanke, pisao članke i rasprave. Nije od toga imao koristi. Nije se time obogatio, nego je iz ljubavi živio i umro kao siromah. Sve iz ljubavi, koja je u životu njegovu zaista postala nešto izvanredno čime je zadivio sve oko sebe.

Štovatelji i prijatelji biskupa Langa osjetili su upravo tu izvanrednost u njegovu životu, te ako i nisu do kraja i u pojedinosti upoznali njegov život, osjetili su i otkrili tu izvanrednu ljubav i ostali zadivljeni. I čitatelji „Vjesnika biskupa Langa" imaju prilike u svakom broju otkrivati nove pojedinosti izvanredne kreposti ljubavi sluge Božjeg. Neka i ovaj broj u tome pruži svoj prilog, da više upoznamo kreposni život biskupa Langa i da ga nasljedujemo. A Lang je bio ispunjen bogoslovnim i stožernim krepostima, u njegovoj su duši cvjetale moralne vrline i zato je bio anđeoski vjeran svome celibatu, ponizan, čedan, širokogrudan i ljubezan.

Josip Klarić

VJESNIK BISKUPA LANGA – Broj 35 – God. XIII. – 1983/1.

Izdavač: Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište. Zagreb, Kaptol 29 – Odgovorni urednik: JOSIP KLARIĆ, Kaptol 21, 41000 Zagreb, tel. (041) 279–767 – Uređuju zagrebački bogoslovi Naslovna strana: Mato Sulakić. Crteži: Mato Sukalić i Stjepan Kučko – Suradnju, obavijesti i pretplatu slati na adresu: „Vjesnik biskupa Langa", Kaptol 29, p.p. 549, 41001 Zagreb ili na adresu odgovornog urednika. Rukopisi se ne vraćaju – Časopis izlazi tri puta godišnje.

Cijena pojedinom broju 20 dinara – Tisak: Kršćanska sadašnjost, Zagreb.

BOŽJI OSMIJEH NAŠOJ CRKVI!

Od srijede 5. siječnja u 12 sati u domovini i izvan domovine provreli su „izvori" radosti što imamo kardinala u osobi zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića i zahvalnosti papi Ivanu Pavlu II, kao vidljivom Kristovom namjesniku na ovoj Zemlji, za toliki i takav dar. Dar je to Božji, cijeloj našoj Crkvi, cijelom našem vjernom hrvatskom narodu, koji je znao, kako reče sam Papa, sačuvati vjernost i aktivno svjedočanstvo za Boga, Njegovu Crkvu i prianjanje uz Svetog Oca.

Možemo slobodno ponoviti s komentatorom „Glasa Koncila" od 16. siječnja, 1983. god. koji kaže: *„To je bez sumnje izričito priznanje Ivana Pavla II. svemu onomu što nadbiskup Kuharić znači. A Franjo Kuharić nadbiskup metropolita zagrebački i predsjednik Biskupske konferencije, u domovini i širom svijeta prije svega znači nepokolebljivu vjernost. On je promicatelj i čuvar vjernosti Bogu i čovjeku, vjernosti domu i domovini, vjernosti cjelokupnoj baštini Katoličke Crkve koja je ukorijenjena, upravo utjelovljena, u biće hrvatskoga naroda i svakog drugog naroda koji se krštenjem i rastom u ozračju Evanđelja svrstao među narode koji se u ovom smislu zovu kršćanski. U duhu te vjernosti, duboko duhovno srodan Papi Wojtyli, Kuharić je vjerni navjestitelj i svjedok dostojanstva i prava čovjeka, i to, kako i Papa ističe u enciklici 'Redemptor hominis', čovjeka kao pojedinca, kao obitelji i kao naroda."*

Sama ustanova kardinalata potječe od klera i puka rimskoga i vrlo je stara. U stara kršćanska vremena i sve do duboko u srednji vijek, točno do god. 1179. rimskog biskupa birao je izravno kler i puk rimski. U ta vremena kardinali nisu bili ništa drugo nego kler rimski: 7 suburbikarnih biskupa, tj. sedam sufragana rimskoga biskupa u malim biskupijama u neposrednoj okolici Rima, 25 župnika rimskih gradskih župa, 6 regionalnih đakona te 6 palatinskih đakona. To je u počecima bio sav kler rimski „inkardiniran" (ustožeren) u rimsku metropoliju: odatle i naziv „kardinal", što se već vrlo rano kod nas prevodilo sa „stožernik". Kardinalsku čast prelatima izvan Rima počeli su pape dijeliti još u srednjem vijeku: tako imenovani prelati, ma

gdje živjeli i djelovali, bili su po kardinalskom imenovanju kanonski smatrani članovima klera rimske biskupije, i kao takvi sudjelovali su u izboru pape. God. 1150. oni su se organizirali u poseban kolegij ili zbor (kardinalski zbor), a izbor pape u zatvorenom konklavu povjeren je isključivo kardinalskom zboru godine 1179, i tako je ostalo do danas. Kad umre papa, vlast kardinalskog zbora je ograničena, kao i vlast Rimske kurije. Prema odredbi Pavla VI, kardinali koji su navršili 80 godina života prestaju biti članovi organa Rimske kurije i gube pravo sudjelovanja u izboru pape.

Njegova eminencija, naš kardinal Franjo Kuharić, rekao je u svojoj poruci preko Radio-Vatikana, 4. veljače: *„Za deset godina će zagrebačka biskupija slaviti 900. obljetnicu svoga postojanja. Prošle godine navršilo se 130 godina da je uzdignuta na rang nadbiskupije i metropolije. Time je Crkva u hrvatskom glavnom gradu Zagrebu dobila naglašeno značenje i odgovornost za cijelu Crkvu u Hrvatskoj. Zagreb kao nacionalno, kulturno i političko središte hrvatskog naroda postaje i crkveno-duhovno središte lijepe naše domovine. Stoga su pastiri zagrebačke Crkve providencijalno i povijesno pozvani da svim srcem služe dobrobiti Crkve koju predvode i narodu kojem pripadaju i koji ljube evanđeoskim rodoljubljem. Tu odgovornost i važnost imali su u mislima i u srcu papa koji su u prošlih 130 godina pet zagrebačkih nadbiskupa odlikovali naslovom i službom kardinala. Papa Pijo IX. imenovao je kardinalom prvoga zagrebačkog nadbiskupa Jurja Haulika. Leon XIII. tim je imenovanjem počastio nadbiskupa Josipa Mihalovića. Poslije Drugog svjetskog rata ljubav Petrovih nasljednika bila je na osobit način usmjerena prema Zagrebu.*

Bila je to i posebna pažnja prema hrvatskom narodu. U prilikama koje nisu bile bez tjeskobe, veliki papa Pio XII. imenuje kardinalom zagrebačkog nadbiskupa blažene uspomene Alojzija Stepinca, makar je bio spriječen u vršenju svoje pastirske službe. Nezaboravni pak papa Drugog vatikanskog sabora Pavao VI, imenovao je kardinalom zagrebačkog nadbiskupa blage uspomene Franju Šepera. I to je bila za sve nas velika radost. I sada je Sv. Otac Ivan Pavao II, sin Poljske, želio potomcima stanovnika nekoć Bijele hrvatske učiniti posebnu radost kada je u vremenu od 30 godina darovao našoj Crkvi u Hrvata i trećeg kardinala u osobi zagrebačkog nadbiskupa, koji time postaje još više odgovoran za dragocjenu baštinu svojih časnih predčasnika."

Na blagdan, pak, Gospodinova prikazanja u hramu 2. veljače ove godine prilikom podjeljivanja kardinalskih bireta novim stožernicima, Sv. Otac Ivan Pavao II. je rekao dragim nam hrvatskim jezikom:

Dragi moji Hrvati!

Sve vas ovdje prisutne najsrdačnije pozdravljam. Okupljeni oko vašeg novog kardinala Franje Kuharića, vi i svi Hrvati po vašoj domovini i po svijetu, ostanite uvijek vjerni i odani Rimokatoličkoj Crkvi."

Možemo slobodno reći da su hrvatski katolici u potpunosti razumjeli ove Papine riječi. Moglo se to vidjeti, čuti i osjetiti u nedjelju 27. veljače kod svečanog ulaska našeg kardinala u prvostolnicu zagrebačku, kada iskrenom, kršćanskom, katoličkom radovanju nije bilo kraja. Veliko mnoštvo naroda, kao da je željelo poručiti Papi da hrvatski katolici znaju što za njih znači Papa i utjelovljenost Rimokatoličke Crkve u njihovo narodno biće.

Pokazan nam je eto, ovih dana na poseban način taborski osmijeh Božji i taborska svjetlost, ali ne zato da bismo se usidrili u nekom samozadovoljstvu, nego da bismo okrijepljeni snagom ovog taborskog svjetla išli lakše i sigurnije križnim putem svakodnevnog svjedočenja, samozataje i altruizma prema Kalvariji. No, prisjetimo se da Kalvarija nije zadnja riječ na našem životnom putu, već da iza nje dolazi radost uskrsnog jutra. Budimo stoga duboko i ponizno zahvalni Gospodinu za sve ono što nam je, kao Gospodar povijesti i blagi Otac pun milosrđa i ovom zgodom htio poručiti.

VLADO BOGDAN

BOGOSLOVI PROTESTIRAJU I ŠTRAJKAJU A LANG SVRGNUT

Svećenici velike zagrebačke nadbiskupije začudili su se kad su u „Katoličkom listu", u broju od 3. listopada 1912, pročitali ove vijesti:

„Promjene u nadb. sjemeništu. Budući da se dosadašnji ravnatelj nadb. sjemeništa, protonotar apostolski, kanonik arhiđakon varaždinski, presvijetli gospodin dr Josip Lang na toj službi zahvalio, imenovao je presvijetli gosp. nadbiskup koadjutor ravnateljem tog zavoda proarhiđakona i župnika katedralnog, preč. gosp. Milana Strahinčaka. Služba zavodskog duhovnika, na kojoj se zahvalio dosadašnji duhovnik msgr dr Valent Čebušik, povjerena je o. Stjepanu Babunoviću, svećeniku D. I."

Druga vijest:

„Novi proarhiđakon i prvostolni župnik. Pošto je preč. gosp. Milan Strahinšćak postao ravnateljem nadb. sjemeništa, to je presvij. gosp. nadbiskup koadjutor podijelio službu proarhiđakona i katedralnu župu sv. Marije promotoru, kanoniku i arhiđakonu varaždinskom, presvij. gosp. dru Josipu Langu."

Doznalo se da je Langu dan mig da se ukloni s položaja rektora. Išlo je naglo. Polovicom rujna održavao se u Beču Euharistijski kongres, kojem su prisustvovali i Hrvati. Lang također. Dok je boravio u Beču nije o promjeni ništa slutio; kad se vratio u Zagreb, u drugoj polovici toga mjeseca, sugerirano mu je da se zahvali. Čini se telefonom. Pošto je to pismeno učinio, izdana mu je ova razrješnica:

„Na molbu Vaše presvijetlosti, od 26. rujna t. g., odriješujem Vas ovime službe ravnatelja nadb. sjemeništa, zahvaljujući Vam od srca za onu svetu gorljivost i revnost, uzornu strpljivost i ustrajnost, te onu požrtvovnu ljubav s kojom ste vršili... tešku i odgovornu tu službu. Svojim kreposnim primjerom, svojom živom riječi, nastojali ste da pokažete duhovnoj mladeži pravi put kojim joj valja stupati u svećeničkom životu. Kao dobar otac i brižljiv pastir trsili ste se svim silama da povjerena Vam omladina ne samo obogati svoj um, već da i oplemeni srce, te se naoruža ne samo znanjem, već i pravom iskrenom pobožnošću... Ja Vam za sve to iskreno zahvaljujem i preporučam svoje sjemenište i u buduće Vašim molitvama."

Razrješnica je izdana 27. rujna 1912. i potpisana od nadb. koadjutora dra. Antuna Bauera. Jasno se zapaža da nije napisana po uobičajenim formulama, nego sadrži iskreno priznanje i

zahvalu. Tim veća zagonetka: kako i zašto je došlo do tog naglog svrgnuća koje je, vidjet ćemo to, za Langa bio težak udarac.

Općenito se držalo da su ova tri razloga bila odlučna u događajima oko promjene sjemenišne uprave: 1) Protest bogoslova zbog navodnog izdvajanja Rijeke iz senjske biskupije i hrvatske crkvene pokrajine, 2) pridruženje klerika demonstracijama i štrajku zagrebačkih sveučilištaraca, 3) nezadovoljstvo nekolicine profesora teologije.

Evo što o protestu, glede Rijeke, piše mnogo poslije (u „Kat. listu", br. 4, 1917, u povodu smrti dra. Čebušnika), sam Lang:

„Koncem treće školske godine najednom pukne glas među klericima, da Sveti Otac namjerava izlučiti Rijeku od senjske biskupije, pa joj dati posebnog biskupa. Kao da je tko goruću baklju bacio među naše klerike, tako su se uzrujali i uznemirili. U onom prvom jaru dođe među njih dr Čebušnik, da im predoči što je u stvari i da ih umiri. Ali mu to ne pođe za rukom. To bijaše prvi put da ga klerici nisu poslušali. Rektor pođe brzo do preuzv. gosp. nadbiskupa i ispripovijedi mu što se dogodilo, a on poruči klericima neka se umire, da nije ništa u stvari i da će on sam sve učiniti da se takva što ne dogodi. Najveća većina klerika umiri se, ali nekolicina još uvijek razdražena i ogorčena ne može se umiriti i valjda podžežena od nekih izvana, dadu izjavu u nekom našem dnevniku. Uredništvo je opomenuto da toga ne tiska, ali se ispriča da je dobilo opomenu prekasno. Ova se izjava naših klerika mnogih katolika veoma neugodno dojmila; no dok su ih jedni korili, drugi su ih kako već je u svijetu, hvalili. Uistinu pak Sv. Stolica nije nikad ozbiljno mislila utemeljiti novu biskupsku stolicu na Rijeci iako je na to bila napastovana."

Drugi slučaj koji je zadao nevolje Langu, bilo je sudjelovanje klerika u studentskim demonstracijama. To se dogodilo godine 1912. Mađarski vlastodršci nasilno su umirovili na zagrebačkoj univerzi nekolicinu profesora Hrvata. Sveučilištarci su priredili u centralnoj zgradi sveučilišta protestni zbor. Pozvali su i bogoslove, jer je bogoslovski fakultet dio sveučilišta:

Lang o tome piše:

„Neki vanjski sveučilištarci dospiju nekako među klerike, kad su oni na to najmanje mislili, pa ih vatrenim govorom raspale i nagovore da i oni pođu na vanjsko sveučilište, da se izjave solidarni s njima. I učiniše tako sve protiv volje poglavara... rektor nije nikoga kaznio zbog toga, a i preuzv. nadbiskup sve je pomilovao..."

Trojica svećenika sjećaju se tog burnog dana, dotično večeri, u svojim izvještajima (Franjo Jambreković, D. I., preč. Petrović i preč. Šćukanec).

U sjemenište upalo naglo par studenata i održali vatrene govore.

– *„Iziđimo složno svi i solidarno demonstrirajmo, ta i mi smo integralni dio naše univerze. Pokažimo da se slažemo s njihovim štrajkom"* – predložio je jedan bogoslov.

– *„Ali mi nismo samo slušači fakulteta, nego i pitomci crkvenog zavoda, ne smijemo bez*

dopuštenja poglavara; imamo svoju disciplinu... " – govorio je drugi. Uz njega je prirasla većina.

– „*Dobro* " – pristao je jedan od vanjskih studenata – „*tražite dopuštenje poglavara* ".

I na brzu ruku formirala se deputacija te otišla rektoru Langu. A rektor Lang otišao nadbiskupu. Međutim...

Međutim, na urgiranje drugog vanjskog studenta da se odmah ide ne sačekavši odgovora, masa bogoslova izviču odluku:

– „*Odmah moramo ići!*"

Članovi deputacije ponovno naglase da je rektor Lang zabranio da se ide dok ne dođe odgovor od nadbiskupa.

– „*Ili sad odmah ili uopće nećemo ići* " – čuli su se odlučni glasovi.

– „*Idemo!*" – složili su se svi.

I članovi deputacije popuste konačno općem pritisku. Ali, kao najodgovorniji, htjeli su se osigurati:

– „*U redu! Idemo! Ali, ako jedan bude otpušten zbog toga iz sjemeništa, svi ćemo izići!*"

Svi su pristali na uvjet.

Već su bili večerali. I uputili su se prema središnjoj zgradi sveučilišta. Izlazili su dvojica po dvojica, u tišini.

U zgradi, u ime studenata teološkog fakulteta, održao je govor bogoslov Stjepan Bakšić, malen stasom, ali veoma vješt govornik, inteligentan, a inače uzoran kao bogoslov.

Govor je počeo riječima: – *I Isus Krist ljubio je svoj narod. Dokaz tome je njegov plač nad Jeruzalemom, kad je u duhu gledao propast koja čeka taj grad...* "

Zanimljivo je čuti kako te događaje opisuje preč. Franjo Pipinić, tada bogoslov i sudionik u svem tom komešanju:

> „*Na sveučilištu smo našli sabrane đake i skupština je započela... Na neki prozor u auli popeo se bogoslov Stjepan Bakšić i održao vatren govor. Svojim je govorom raspalio omladinu tako da su ga popeli na svoja leđa kako je bio malena rasta i ponijeli na ulicu. Mi smo tada praćeni đacima prošli kroz Frankopansku ulicu i Ilicu na Kaptol. Vratili se pjevajući Ilicom hrvatske davorije... U neko doba noći probudilo nas neko pjevanje. Svi smo ustali i pošli u predavaonice koje su gledale na Kaptol. Zbor akademičara s pjevačima Kola i Lisinskoga pjevali su snažno pred sjemeništem Novakovu „Hrvatskoj". Sav je Kaptol odjekivao od snažnog pjevanja.* "

Sve je prošlo perfektno. Ali je perfektno bila prekršena i zavodska disciplina. Što će biti sad?

Neki su svećenici predlagali da se svi bogoslovi otpuste iz sjemeništa. Provedena je istraga. Htjelo se otpustiti ne sve, ali mnoge bogoslove. Među njima bilo ih je inače veoma dobrih. Lang je zastupao mišljenje da nitko ne bude kažnjen. Pogotovo ne mnogo njih. Zagovarao je klerike kod nadbiskupa. – Nadbiskupija ionako oskudijeva svećenicima, pa da ih izgubi toliki broj zbog jednog prekršaja. Ali i taj prekršaj... to je zapravo izljev ljubavi prema domovini, samo iskazan na način za klerike neprikladan, neumjestan.

Čvrsto se držao stanovišta da nitko ne bude kažnjen.

I tako nitko nije bio ni na kakav način kažnjen.

Rektor Lang govorio je pred skupljenim bogoslovima:

„Presvijetli vam poručuje da vam sve oprašta. Kad mu rekoh, da vam je žao što ste njega uvrijedili, zapitao me: – 'A da li im je žao što su Gospodina Boga uvrijedili?' Nadbiskup vam sve oprašta, ali poručuje da odsada morate dobro paziti na stegu, disciplinu... Svako društvo i te kako pazi da mu članovi drže pravila i propise..."

Rektor im je dugo govorio, i tako uvjerljivo, da su bogoslovi spoznali kako su zlo učinili, duboko požalili čin i molili za oproštenje.

Lang je postupao mudro, razborito, pa je sve dobro završilo. Svaka kazna bila bi bogoslove još gore razjarila.

Da li je Langova tobožnja blagost i popustljivost kriva da je došlo do ovih ispada bogoslova? Svi koji su poznavali tadašnje prilike u Hrvatskoj kažu da u svemu tome Lang nije bio nimalo kriv. To bi se bilo dogodilo svakom rektoru u ono vrijeme. Dapače, svatko drugi doživio bi na njegovu mjestu i gorih stvari, jer je bogoslove čvrsto na uzdi držala velika Langova osobna svetost.

Ali... svejedno su to bili uzroci Langova svrgnuća s rektorske službe. Nadbiskupu koadjutoru Baueru izražavali su nezadovoljstvo, zbog kleričkih nastupa, i crkvene i civilne vlasti.

Treći razlog svrgnuća: nezadovoljstva nekolicine profesora teol. fakulteta. Ovaj treći razlog više se odnosio na dr. Čebušnika, ali nužno i na rektora. Sjemenište, u neprestanim ekonomskim teškoćama, otkazalo je prehranu u zavodu nekim profesorima. Osim toga, nekima od njih oduzeti su ključevi od glavnog ulaza u kuću; dolazili su naime odviše kasno u kuću, a to je neodgojno djelovalo na klerike. I odonda su ti profesori mrmljali protiv Langa i Čebušnika. Spočitavali su im prevelika investiranja u sjemenišnu zgradu i sjemenišne posjede, premda, vidjeli smo to, bez razloga.

Nema nikakve sumnje da je nadb. koadj. Bauer, usprkos svemu, u svakom trenutku izvanredno cijenio Langa. Samo par mjeseci prije svrgnuća isposlovao mu je od sv. Oca čast apostolskog protonotara (4. VII. 1912.), a samo dvije godine poslije svrgnuća predložio ga je za pomoćnog biskupa. Kad je jednom mnogo poslije govorio o Langovu svrgnuću, rekao je: *„Već onda imao sam nakanu postaviti ga na vidno mjesto, da još očitije zasjaju njegove kreposti i vrline."*

Ali, za Langa to svrgnuće s rektorata bilo je težak udarac. Najteži poslije onog otpuštanja iz Germanikuma. Razumjet ćemo zašto. Čitav život radio je oko mladeži, bilo ženske, bilo muške. Glavno njegovo zanimanje bilo je: pedagog. I to je zanimanje volio iz sve duše. Osjećao se za taj rad sposobnim. A sad neuspjeh... To polje rada oduzeto mu je. Onih par dana dok se selio iz sjemeništa u svoju kanoničku kuriju (Kaptol 10), bio je vrlo žalostan. Posljednje večeri prije nego što je ostavio kuriju, da pođe prenoćiti još posljednji put u sjemenište, bolno je zajecao. Taj jauk čula je njegova nećakinja Marica. Ali je suspregnuo plač. Inače jecaja od njega nikad nije čula nego taj put i za vrijeme ukopa, na majčinu grobu.

Što je Lang govorio u molitvi svom Gospodinu prigodom te kušnje, toga ne znamo, ali znamo da protiv svog nadbiskupa nije nikada rekao ni jedne riječi.

Sjemenište je ostavio jedan dan prije nego što su stigli klerici.

Klerici su voljeli i Langa i Čebušnika i bilo im je veoma žao što više ne upravljaju sjemeništem. Da im izraze svoju zahvalnost i ujedno tako protestiraju protiv onih koji su kumovali svrgnuću, izabrali su zastupnike i poslali ih svojim bivšim poglavarima. U deputaciji bili su Stjepan Bakšić, Franjo Jambreković i Pavao Jesih.

Ugledni svećenici zagreb. nadbiskupije govorili su da nikada u sjemeništu nije bilo onako dobre odgojne metode kao za vrijeme rektora Langa.

Bogoslovi onaj čas nisu znali zašto je njihov dobri rektor onako naglo svrgnut. Nisu znali da je glavni razlog bio ovaj: *izletio je iz bogoslovije on, da ne moraju izletjeti oni.*

DRUGA I TREĆA POVORKA OSTAVLJENIH

Siromasi su točno znali kad će mu stići mjesečna plaća. Razumljivo, ticalo se njihove kože, točnije, njihova praznog želuca. I onda bi se postavili u red, sve jedan do drugoga, preko dvorišta ili preko pločnika, već prema tome gdje je stanovao, pa preko stubišta sve do njegove sobe. Nitko od ukućana to nije mogao spriječiti, pa nije ni pokušavao spriječiti.

To svoje iznašašće prakticirali su prosjaci najprije u Frankopanskoj ulici, kad je Lang tamo stanovao. Tamo su se formirale prve povorke ostavljenih.

Druge povorke ostavljenih formirale su se na Kaptolu, pred sjemeništem i u sjemenišnoj

zgradi, dok je Lang bio rektorom.

Treće povorke zauzele bi stubište kanoničke kurije Kaptol br. 10 i dio pločnika pred tom zgradom, kad je Lang preselio tamo iz sjemeništa.

Druge povorke ostavljenih.

Bit će najbolje da doslovce citiramo izvještaj sjemenišnog podvornika Josipa Pozaića kad je došao na službu u sjemenište godine 1908. kad je Lang postao rektorom. Pozaić piše: *„Blagopokojni dr. Josip Lang bio je veoma darežljiv, jer je sve razdijelio siromasima. Pred njegovom sobom, koja je bila u prvom katu, bilo je puno siromaha koji su tražili milostinju. Nekoji su ga opet čekali na ulici pred sjemeništem i poredali bi se sve do stolne crkve; presvijetli je išao u crkvu a oni za njim, tražeći milostinju. Dr. Lang nije nikoga prepustio a da mu nije dao milostinju. Tako je dijelio svaki dan i sve je razdijelio siromasima, što je imao. Da je sve razdijelio, to se vidjelo po skromnom odijevanju, jer je skromno bio obučen."*

Časna sestra Konkordija Vučemilo, tada glavna kuharica u sjemeništu, piše: *„Siromasi su ga obično čekali gotovo svaki dan pred katedralom i pratili ga sve do njegova stana. Sveti biskup je s njima vrlo ljubazno razgovarao putem, a znao bi se na putu s njima u razgovoru zaustaviti. Meni se na njemu najviše svidjela ta velika njegova ljubav k siromasima. Čula sam i svećenike kako su mu se radi te kreposti divili. Oni bi znali govoriti: – Nama bi se svi smijali kad bismo se tako na ulici upustili u razgovor s kakvom staricom u podrapanom odijelu ili bilo s kakvim siromahom, ali njemu to nitko nije uzimao za zlo."*

Dok je Lang bio rektorom u sjemeništu, pomagao je bijednike na sve moguće načine. Č. sestra Verisima Osman izvještava: *„Cijelo ono vrijeme što sam bila u sjemeništu, dobivala je po odredbi presvijetlog jedna udovica, iz bolje kuće, jelo iz naše kuhinje, što bi ostalo od kleričkog stola. Ta udovica bez ikakva prihoda imala je puno djece, a stidjela se prosjačiti. Zato ju je presvijetli preporučio u kuhinji č. sestri predstojnici, da joj dade ostatke kruha i drugih jela. Gospođa bi svaki dan došla po to jelo. A dr Lang je gotovo svaki dan došao o podne, između 12 i 12 i četvrt, pred kuhinju, te bi pitao sestru koju bi prvu susreo, da li je gospođa dolazila i da li je što dobila. Ako ne bi dobila drugog jela, uvijek smo joj dali kruha."*

Land je uvijek posebnu pažnju posvećivao gimnazijalcima i studentima. Pomagao ih je na više načina, a nekima je u sjemeništu davao svu prehranu. Ti su se dijelili na dvije grupe: studenti i takozvani školarci. Studenti, njih nekolicina, prehranjivali su se u sjemeništu bez ikakve protuusluge, Školarci, to jest vanjski gimnazijalci nižih i srednjih razreda, za vrijeme ručka i ve-

čere dvorili bi klerike, bila im je to jedina dužnost, a poslije toga bi i sami ručali odnosno večerali. Obično trojica, četvorica. Ti školarci bili su uglavnom kandidati za sjemenište. Dvojica kanonika, službeni izvjestitelji o financijskom stanju sjemeništa, tuže se u jednom izvještaju o financijskom stanju sjemeništa, da tih školaraca ima odviše veliki broj, pa da opterećuju i onako praznu sjemenišnu kasu. Postojala je još jedna grupa đaka koju je Lang potpomagao: đaci-koralisti. Pjevali su u katedrali i ona ih je plaćala, ali je nekima i Lang privatno davao pripomoć.

Rektor Lang bi često, sve što bi imao u ormaru, cipele, odijelo, podijelio siromašnim studentima (č. s. Amonarija Durlen).

– *„Presvijetli, kad ove cipele koje nosite date podžoniti, nećete imati što obuti."*

– *„Bog će se već pobrinuti"* – odgovorio bi on.

Ali bi se zato pobrinuli njegove kolege: potajno bi uzeli dio njegove plaće i kupili bi što mu je bilo potrebno (č. s. Amonarija D.).

Služila je u sjemeništu neka djevojka, vrijedna i dobra, ali joj je otac bio pijanac, a obitelj posve siromašna. Lang se brinuo za sve njih. Majku je namjestio na nekom sjemenišno imanju, ostale članove potpomagao. Djeovjka se pod njegovim duhovnim vodstvom oduševila za redovničko zvanje i postala uzornom časnom sestrom.

Treća povorka ostavljenih.

Kad je Lang postao kanonikom, godine 1908., dodijeljena mu je kanonička kurija Kaptol, br 10. Zgrada stara i trošna. Općenito se govorilo da je to najmanja, najstarija i najtrošna kurija. Potrošio je puno novaca za njezin popravak. Zašto je izabrao baš tu zgradu? Prvo, jer nije htio da igra ulogu nekog bogatog gospodina, htio je da i sam sa svojim siromasima bude siromašan. Drugo, a to je najvažniji razlog, htio je da bude u blizini euharistijskog Isusa; naime samo mala ulica dijelila je njegovu kuriju od franjevačke crkve. Iz sobe u kojoj je stanovao, na prvom katu, sa svog prozora okrenutog prema dvorištu i prema jugu, mogao je neprestano gledati na prezbiterij crkve, gdje se nalazio veliki oltar s Isusom u svetohraništu. Zbog toga nije nikada htio mijenjati svoje kurije s nekom drugom, većom i ljepšom, pa ni onda kad je postao biskupom, kad su mu svi savjetovali zamjenu.

Dok je vršio rektorsku službu, stanovao je u sjemeništu. U kuriji kroz to vrijeme živjele su njegova majka i nećakinja Marica, kćerka brata Milana. Čim je dobio kuriju, rekao je majci: – *„Majko, evo ti kurija stoji na raspolaganju, useli se u nju s Milanom i njegovom obitelju."* Ali, Milanu se nije dalo iz Samobora. Ni majci nije bilo odviše po volji da ode u Zagreb, ali, kad je

vidjela da to Josip svakako želi, preselila se s unukom Maricom na Kaptol. Josip bi kao rektor svaki dan posjetio majku. Doduše, nije trebalo propješačiti negoli nekoliko desetaka metara, ali je to za njega ipak bila žrtva, jer je kao rektor bio veoma zaposlen. Posjete nikad ne bi propustio. Ljubio je veoma i poštovao svoju majku još od malih nogu i tu je ljubav iskazivao majci do njezine smrti. Skoknuo bi k majci prije ručka i prije večere, ili barem jedanput dnevno. To ne bi propustio ni za najveće srpanjske vrućine, kad bi po cijele dane prisustvovao ispitima, a noću obavljao zaostale poslove. Tih dana tako bi malaksao od nespavanja i rada, da je više teturao nego hodio i jedva bi držao otvorene oči od pospanosti. Brat Milan bi ga zamolio da izostavi koji posjet, pa da se kroz to vrijeme odmori. Bojao se da posve ne klone. Kad je Josip postao župnik sv. Marije i prešao u svoju kuriju, majke više nije bilo tamo. Umral je pola godine prije, 20. ožujka 1912. Pred smrt znala bi po koji put reći: *„Ah, dragi Bog dao mi je zlatno i predobro dijete, ali vidim da neću dugo živjeti i uživati njegove dobrote, ne da Bog."* Nad majčinim grobom Josip je glasno zajecao. (Brat Milan).

Dan prije negoli je Lang potpuno iselio, došao je u sjemenište za podvornika mladić Marko Vitunjski, iz Bosiljeva. Bio je već primljen u Gospodarsku školu u Božjakovini, ali, budući da mu je manjkao još neki dokumenat, trebalo je da pričeka par mjeseci. Odlučio se da to vrijeme provede u službi u sjemeništu. Lang mu ponudi da bude podvornik u njegovoj kuriji. Marko prihvati. Ostao je kod Langa dva mjeseca, poslije toga otišao je u Gospodarsku školu, a poslije završene prve godine stupio je u franjevački red kao brat pomoćnik. Marko, u Redu časni brat Vinko, danas je u visokoj starosti. Puno nam je lijepih stvari ispripovijedio o Langu. –

„Nikad se nije srdil, nikad se nije nervoziral" – kaže nam časni brat Vinko. Bio je novi župnik sv. Marije. Lang, dobar i prema Marku, odnosno Vinku, i prema svakome, ali posebno prema bolesnicima i siromasima. Ovo posljednje najviše nas zanima.

Evo što o tome kaže časni brat Vinko: – *„Prosjaci su znali kad će Lang primiti plaću, tamo oko prvog u mjesecu, a znali su i to da sam ide da je pridigne. I kad bi se s novcima vraćao prema svojoj kući, okružili bi ga sa svih strana i pratili, a pred vratima čekala ga je već druga grupa."*

I Lang bi dijelio...

Osim časnog brata Vinka i drugi nam svjedoci govore o tim povorkama ostavljenih pred kurijom Kaptol br 10.

Pripovijeda nam dr A. Music, sveuč. profesor, nekadašnji Langov drugi iz gimnazije. Umrla mu je supruga. Lang se ponudio da će voditi sprovod, i vodio je. Dr Music piše: *„Kad sam poslije nekoliko dana došao k njemu da mu zahvalim, našao sam toliko ljudi na stubama, koji su došli prositi, da sam se jedva kroz njih provukao do njegove sobe. Na moje čuđenje on se samo smješio."*

Zanimljiv je iskaz Stjepana Vuketića, umirovljenog općinskog bilježnika: – *„Od godine 1909. do 1915. službovao sam u blizini Zagreba i posjetio katedralu... Nastojao sam prisustvovati sv. Misi svetog i velikog biskupa Langa... Kad bi izišao iz crkve na svoje oči vidio sam na stotine prosjaka koji bi došli pred njega i tražili milostinju. Svaki bi po nešto dobio. Lang bi razdijelio i zadnji dinar koji bi imao kod sebe. A kad bi o podne došao u svoju kuriju, i tamo su ga čekali prosjaci i ubogari, njima bi opet dijelio hranu, sve što je imao. Slično je bilo s obućom i odjećom... A kad bi prolazio Zagrebom, malo i veliko, staro i mlado, muško i žensko, sve ga je oduševljeno podravljalo, izjavljujući javno jedni drugima: „To je pravi, pobožni i sveti pop i biskup, pa kad bi svi popovi i biskupi bili takvi, onda bismo vjerovali da su pravi sluge Božji i bilo bi dobro na svijetu."*

Imamo pred sobom pismo kanoniku i župniku Langu, poslano iz Varaždina, dana 27. travnja 1914. Piše Rudolf Š., nastavnik. Hoće da postane profesorom. Nalazi se u vrlo teškim materijalnim prilikama koje mu sprečavaju studij. Moli zajam. Čujmo ovaj dio pisma: *„... pošao sam k Vama, ali Vas nije bilo kod kuće. U subotu popodne, poslije četiri sata, uputih se do Vas, ali pred vratima nađoh tolike i tolike koji nasrnuše u Vaš stan da Vas mole za milostinju. Ta je prizor mene tako ganuo, da su mi koljena počela klecati, i ja, premda sam smjerno javio da ću doći, ne smjedoh prekoračiti Vaš prag zbog osjećaja i misli koje su tada zaokupile i*

moje srce i moju dušu. Jest, mislio sam tada, kad bi Vaša presvijetlost imala kraljevske dohotke, sve biste porazdijelili i još siromahom ostali. Te su misli uzrokom da se udaljih od praga Vaše presvijetlosti neobavljena posla.

I onda se Š. obratio pismenim putem.

Mnogi očevici daju slične izjave.

Jednom su kanonici Lang i Kenžić skupa išli prema katedrali.

– *„Od nedavne prodaje kaptolske šume dobit ćemo naknadu za ono što smo ustupili agrarnoj reformi* – govorio je Knežić.

– *„Hvala Bogu, barem ćemo više imati za siromahe"* – odgovorio je Lang.

Uvijek je sve davao siromasima. Sam je vrlo malo jeo, a ne bi ni tog jela imao, kad ne bi njegova nećakinja, poslijednjih godina sestra, skrila koji dinar pred njegovom rukom koja je samo davala.

Langova kanonička kurija bila je doslovno opsjedana od siromaha. Pratili su ga već i putem kad se vraćao iz katedrale, a kod kuće čekali su ga u čitavim redovima. Ne bi uzeo zajutrak dok ih ne bi saslušao i pomogao. Pošao bi koji put u prvi kat da donese još novaca, kojem starcu čašicu vina i komad kruha. On nije nikad dijelio milostinju hladno, službeno, kao u kakvom uredu. To nikako. I milostinju i pripomoći i potpore, i kad se radilo o velikim svotama, sve je dijelio i davao s najvećom poniznošću, blagošću, ljubavlju. Svakome starcu prosjaku i prosjakinji bio je Lang duhovni otac i osobni prijatelj. Sa svakim, ako su to htjeli, upuštao se u razgovor, savjetovao, tješio. Mnogi su od njih bili ponosni da mogu kad hoće razgovarati s tako uglednim kanonikom i biskupom. Neki o ostavljenih, da se radilo samo o novcu, ne bi k njemu možda ni dolazili, barem ne tako često. Ali, susreti se s Langom, to je za njih bio ugodan doživljaj jer su i bez posebno reflektiranja opažali da u njima cijeni i poštuje njihovu ljudsko i kršćansko dostojanstvo. Još više da ih ljubi.

Iz knjige: ANTE KATALINIĆ – *„Naš veliki Lang"*

++++++++++++++++++++++++++++++

Siromah

Baci mi dinar,
možeš i dva
za sreću moju,
usrećit ćeš i sebe.

Biti ćeš sretan,
jer dao si mi sve –
zadnji dinar svoj.

Siromahu – dinar,
možda i dva,
Bog to zna,
je to On vidi i zna
da si dao sve
za siromaha – za mene.

Ivan Vragović

++++++++++++++++++++++++++++++

O blagdanu sv. Ćirila i Metodija

„Danas slavimo sv. Apostole slavenske, sv. Ćirila i Metodija. Sv. ih Crkva nazivlje sv. Apostolima, a tako ih zovu i svi slavenski narodi. I s pravom... (str. 3).

/Knez Rastislav pozvao ih je Moravsku propovijedati Isusa Raspetoga/. „A prije nego će započeti evanđeosko djelo, izumi sv. Ćirila pismena za slavenski jezik i prevede s bratom u stroslavenski jezik najprije sv. Evanđelja, koja se čitaju po nedjeljama, onda knjige, koje služe u svetom bogoslužju i s vremenom cijelo sv. Pismo St. i Nov. Zavjeta. To je posao ogroman; ali kako je sv. Ćiril bio uma oštra i pronicava, tako je iscrpno proučio jezik, da je utemeljitelj i začetnik slavenske prosvjete. Propovijedajući u slavenskom blagom jeziku, *a uz to sjajući krasnim svećeničkim krepostima, oni su domala predobili za Isusa cijelu Moraviju. No da im djelo bude trajno, stadu čestite mladiće podučavati i uzgajati za buduće svećenike. Kad su Apostolsko djelo u Moraviji lijepo razvili, dadu se na put u Rim k sv. Ocu papi da njemu polože račun o svomu radu i da on dade potvrdu i svoj blagoslov:*

Na putu su prolazili zemljom slavensnkom, najprije Panonijom, Koruškom, Hrvatskom, Dalmacijom, noseći *sobom moći sv. Klimenta, pape. U Koruškoj, gdje je još vladalo poganstvo, veoma su mnogi učinili za vjeru Kristovu* u Hrvatskoj i Dalmaciji bila *je vjera Kristova već lijepo raširena, ali su braća svojim propovijedanjem vjeru u našim ocima utvrdili i učvrstili.* U Senjskoj biskupiji *uveli su slavensko bogoslužje, ali u obredu latinskom i to se uščuvalo do dana današnjega.*

„O divna je moć u vjeri već za pojedinca čovjeka, jer ona kršćanina rasvjetljuje, oplemenjuje, posvećuje, usavršuje i čini bićem, koji ne živi samo životom naravskim,

već i vrhunaravnim, bićem, koje istina po zemlji hoda, ali nebu pripada i k nebu hrli i brza.

A tko bi ispripovijedio, što je sv. vjera za ljudsko društvo, za ovaj svijet.

Ona je preporodila obitelj; u kojoj otac nije više puki gospodar i tiranin, koji sve može, što hoće, po svojoj glavi, već je mudar i brižan i ljubezan otac; koji treba da svima upravlja, ali po kršć. mudrosti i Božjoj ljubavi, mati nije više puka ropkinja, nego vjerna družica i velika uzgojiteljica, dijete nije više puki stvor, s kojim može otac što hoće, nego je dar Božji, koji je otac dobio od Boga i mora ga za Boga uzgajati. — A što li nije za državu i kraljestva. Ona daje jake temelje i stupove, na kojima počiva sretna država. Ona uči, da su državljani podanici i da se moraju oblasti pokoravati i to tako, kako samomu Bogu u svemu, što nije griješno, ali uči, da se Bogu valja više pokoravati,

nego li ljudima; (pa bili carevi i banovi) ako zapovijedaju što, što je proti zakonu Božjemu. No ta sv. vjera uči poglavare i najviše i najniže, da je sva njihova vlast od Boga i da su oni samo namjesnici Božji, i da su tu vlast dobili, ne da oni gospoduju na svoju korist i slavu svoju, već na korist podanika, a na slavu Božju, i da će za nju odgovarati Bogu i da će to teže biti od Boga kažnjeni, što je tko bio u većoj vlasti, bilo svjetskoj, bilo duhovnoj, ako dobivenu vlast nisu po pravdi i pravici izvršivali.

A što da reknemo o sv. vjeri u znanosti i umjetnosti. Nije li nam znanost otkrila nove puteve i nove istine, do kojih um nikada ne bi došao, nije li ona znanost, osobito u filozofiji, toj najvišoj znanosti, prav putokaz, da ne zabludi, već uvijek sigurnim putem koraca. Doklegod je znanost, osobito filozofija obazirala na vjeru, ona je išla sigurnim putem, i ona je sjala; a kad je prezrela vjeru, ona je zalutala i pala u svakojake najlugje bludnje, kako i prije u poganštini. – A što da reknem o sv. vjeri u umjetnosti. Nisu li umjetnici u sv. vjeri nalazili svoje najkrasnije ideale, nisu li oni prožeti sv. vjerom stvarali i stvorili remek-djela? Muževi, kako Mikelangjelo, Rafael, Angelico da Fiesole, Leonardo da Vinci i bezbroj drugih bijahu muževi, kojih su djela neumrla i živa, kako što bijaše i živa vjera njihova. – O vjera sveta! Ti božanstvena moći! Koliko prezirana i prezrena u svijetu, a tako lijepa i mila, i tako svjetla i čarobna, toliko prezirana i odbacivana, a ti najveća dobročiniteljica ljudskoga roda, koja spajaš zemlju sa nebom, čovjeka s Bogom, koja prenosiš sićušne stvari zemaljske iz ovoga kraljevstva u kraljevstvo vječno, u kraljevstvo Božje.

Hoćete li se, gospodo moja, sada čuditi, što su naši slavenski apostoli toliko revnovali za sv. vjeru. O nipošto, nipošto! Oni su znali i predobro znali, da se vjerom širi istina Božja, širi svjetlo Božje, širi prava prosvjeta, širi krjepost i značaj, širi milost i ljubav Božja, širi kraljevstvo Božje. – Zato su oni za vjeru sve dali i žrtvovali i znoj i krv i

muku i znanje."

„Ali gdje se nalazi ta sveta i prava i spasonosna vjera? Dakako u pravoj Crkvi, u Crkvi Kristovoj, u Crkvi rimokatoličkoj. To je i razlog, što su sv. braća čvrsto se držala sv. Stolice u Rimu, i što su nastojala do smrti ostati u jedinstvu sa sv. Ocem papom. Zato su putovali u Rim, najprije Ćiril i Metod zajedno, imajući sa sobom i sv. moći pape Klimenta, a onda sv. Metodije i po smrti bratovoj dva puta, da zasvjedoče, da su oni u zajednici sa sv. rimskom stolicom. Oni su bili živo uvjereni, da je samo ona Crkva prava, kojoj je vidljiva glava namjesnik Isusa Krista, sv. Otac papa, i da je samo ta Crkva, koja vodi narode do vječnoga cilja. Čuvati jedinstvo sa sv. rimokatoličkom Crkvom, to je bila svetom Ćirilu i Metodu presveta stvar, i ništa ih nije moglo od toga odvratiti. –

Oni su čitali u sv. Evangjelju, kako je Gospodin naš, opraštajući se s ovim svijetom, molio nebeskog Oca za jedinstvo u Crkvi, da budemo svi jedno, kao što su jedno On i Otac nebeski. Zaista mora biti stvar nadasve važna, kada Gospodin u zadnjim časovima

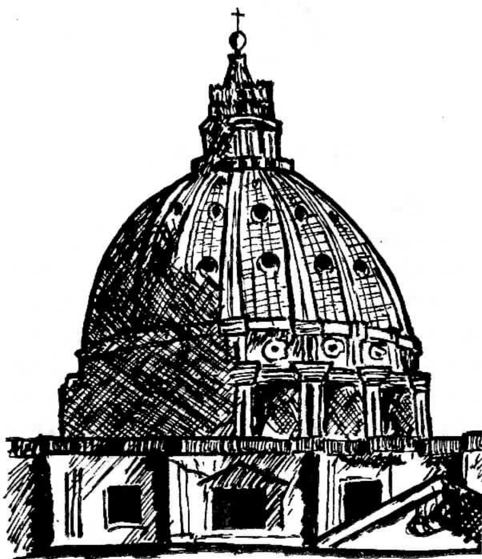
života najviše moli baš za ovo jedinstvo.

Mora da je u ovom jedinstvu neka tajanstvena, svesilna moć, a naprotiv mora da je u nejedinstvu njeka strašna stvar, njeko zlo nepojmljivo.

U doista! Ako li Crkva pazi na jedinstvo, u Njoj prebiva sam Duh Sveti i ravna njome i upravlja, kako je to Gospodin obećao; gdje je ovo crkveno jedinstvo, tamo je i čitava nauka Kristova, tamo je nepomušena i živa vjera Isusova, tamo je poglavarstvo nepogrješljivo u nauci o vjeri i ćudoredju, tamo je iskrena poslušnost izmegju poglavara i vjernika, tamo su djelotvorni izvori milosti; tamo se razvija bujna i sjajna svetost u življenju, tamo vlada ljubav, koja spaja vjernika sa vjernikom, a sve vjernike s Gosp. Bogom.

Gdje je jedinstvo u Crkvi, tamo je i Isus Krist, koji ovo jedinstvo želi i nalaže, a gdje je Isus, tamo je i milost Njegova i blagoslov od Oca nebeskoga.

Sve protivno, gdje nema jedinstva. – Gdje nema jedinstva, tamo nema prave cjelovite vjere Kristove, tamo nema zakonitoga poglavarstva Crkovnoga, tamo ne upravlja Crkvom Duh Sveti, niti je takovoj Crkvi obećao Gospodin prisutnost svoju do konca svijeta. A gdje nema prave i potpune vjere

Kristove, gdje nema Duha Božjega, tamo nema ni pravoga kršć. života, kojemu je plaća u vječnosti život vječni.

A sad promislite, ako ste kadri, koliko duša radi toga propada u vječnosti. O na tisuće i tisuće duša za cijelo sada proklinje u paklu one muževe, koji su raskinuli sv. vez jedinstva sa kat. Crkvom, na tisuće i tisuće proklinjati će domala one muževe, koji to jedinstvo, taj nesretni raskol još svedjer podržavaju. A za te duše umro je Krist i prolio svoju krv. – Je li onda čudo da je na zadnjoj večeri tako bolno i tako usrdno molio za sv. jedinstvo, da budemo svi jedno, kao što je On s Ocem nebeskim jedno.

Kad je On tako molio, i mi moramo moliti, moliti goruće i bez prestanka tim većma, što se u raskolu nalazi veći dio slavenskoga roda, krv naša i put naša.–

Kome da ne svisne srce u grudima od boli, kad gleda, kako najveći dio slavenstva ne pozna Crkve Kristove, kako se najveći dio slavenstva nalazi na krivome putu, kako su oni kao ovce što nemaju svojih pastira. Treba samo malko otvoriti oči, da se vidi namah, kako u Crkvi pravoslavnoj nema pravoga duhovnoga života. – A sve to djeluje dakako i život ovoga svijeta. Mi smo Slaveni, si megju sobom srodni, regbi iste krvi, pa ipak usljed raskola u vjeri; mi smo si daleko daleko jedni od drugih. Katolik se ne povjerava pravoslavnomu, pravoslavni se ne povjerava katoliku. – A onda, gdje nema prave vjere, nema ni straha Božjega, a gdje nema straha Božjega, tuj vlada oholost, preuzetnost, strast, lakomost, divljaštvo.

Natrag dakle k vjeri otaca naših, k vjeri Isusovoj, trgnimo braću našu iz ralja propasti i vremenite i još pre vječne, privedimo ih natrag k onome svjetlu, kojim je Krist obasjao svijet i k onoj ljubavi, kojom je Isus zapalio svijet, molimo se, molimo se, molimo se i poduprimo društva sv. Ćirila i Metoda, koja idu za jedinstvom, i ne mirujmo da se slavenski narodi vraćaju u krilo sv. Kat. Crkve, da se povraćaju k bož. Pastiru svojemu.

A vi divni i veliki svečevi današnji, sv. Ćiril i Metodije, koji ste za života svojega toliko radili, toliko se mučili i trpjeli za vjeru Kristovu megju Slavenima, o dajte svoje usrdne molitve pred prijestoljem Božjim, molite da Vam dogju u pomoć svi angjeli čuvari slavenskih krajeva, da podupru molitve vaše, da molite i samu preblagu Djevu Mariju, koju ste vi za života toliko štovali i uz koju ste tako mnogo uradili, molite presvetu Djevicu, kraljicu svih Hrvata i Slavena, da Vam i Ona svojim jakim zagovorom dodje u pomoć. Oj molite se molite se sa cijelim nebom, da nestane megju Slavenima nesretnoga i prokletoga nejedinstva u vjeri, da svi dodju do spoznaje istine i spasenju, da megju svima zavlada sveto jedinstvo, mir i ljubav Božja, e da budemo svi jedno stado Kristovo, a Isus, naš vječni Pastir, Isus, komu slava i čast i poklonstvo u vijeke vijeka. Amen."

I. Nagovor djeci 18. VI. 1909.

Draga djeco! Na svakom darku treba da se Bogu zahvalimo, pa se stoga usrdno zahvalite i na ovome, da ste ove šk. god. tako lijepo mogle učiti, i da ste toliko naučile. Opetujete često ono, što ste učile. Osobito one među vama, koje ne misle dalje u škole, neka se uvijek kod kuće vježbaju u čitanju i pisanju i vazda neka čitaju biblijsku povijest i katekizam, da ga ne zaborave, jer hoćemo li se spasiti, valja da po vjeri živimo, a kako da živimo po vjeri, to vas uči katekizam, a to vam živo predočuje biblijska povijest.

Velika i najveća nauka, koju ste učile ove godine i neke već prijašnjih godina, jest ona: Ljubi Gospodina Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svim umom svojim, svim silama svojima, a bližnjega svojega, kao samoga sebe. Gdjegod jeste, djeco draga, ove nauke ne zaboravite nikada. Budete li ljubile Boga, štogod radile i trpile, sve će biti zaslužno za nebo, ako ne budete ljubile Boga, štogod radile i kolikogod se mučile, ne će vam ništa vrijediti za nebo. A budete li ljubile Boga, onda ćete lako ljubiti i svakoga bližnjega. Ovu ćete ljubav Božju najbolje naučiti i najlakše steći, ako budete nježno štovale presveto Srce Isusovo. Srce je Isusovo goruća peć ljubavi. Nije moguće promatrati i štovati ovo Srce, a da se srce naše ne užeže ljubavlju žarkom. A osim toga, ovo je Srce obećalo svim štovateljima svojima, da će im biti utočištem u svim teškoćama i napastima i utjehom u svim tugama i na pomoć u smrtnom času. Tako dakle, djeco draga, hoćete li, da ostanete Bogu uvijek vjerna i sretna diljem života svojega, štujte svaki dan presv. Srce Isusovo: Njemu se prikažite, k Njemu se molite: Božansko Srce Isusovo, daj, da te ljubim sve to više.

Božansko Srce Isusovo čuvalo Vas vazda!

II. Nagovor djeci

Djeco draga! Kako viđesmo, vi ste bili veoma marljivi ove godine i to je lijepo od vas i Bog će vas za to jednom u nebu nagraditi. Budite i vi G. Bogu na svakom darku ove šk. godine zahvalni i angjelima Božjima, koji su vas čuvali i čč. ss; koje su vas tako lijepo učile. Dajte, djeco, i u praznicima nešto čitajte i pišite, da ne bi zaboravili, što ste kroz godinu naučili, osobito čitajte si ono, što ste u vjeronauku naučili. Tu ste naučili najljepših stvari i za život najpotrebnijih. Tu vam se govorilio o dragomu Bogu, kako je On dobar

svima, svima i sućušnomu crvu i dragoj dječici, ali kako je On i pravedan i silan i kako je na svakomu mjestu i sve zna i vidi i dobro će naplatiti, a, zlo će kazniti. Ajde, djeco, imajte dragoga Boga uvijek na pameti. Tako je rekao i starac Tobija sinu svomu: imaj Boga uvijek na pameti, pak ne ćeš sagriješiti. Ako li ste dobro činili, mislite si, Bog me vidi, On će mi to na nebu naplatiti, ako li dogje napast na zlo, ne dajte se prevariti, mislite Bog me vidi, ako me i nitko drugi ne vidi, On bi me za to kaznio, ja bi mogao jednom i u pakao doći, ako je ono teška stvar. I sv. Alojzije, koga smo jučer slavili, imao je Boga uvijek na pameti, pa zato mu je bilo i lako Bogu revno služiti. U katekizmu i biblijskoj povijesti i to ste naučili, djeco, kako nas dragi Isus silno ljubi. On je za nas došao na svijet i umro i otvorio nam nebo i htio je ostati s nama do konca svijeta, da nam bude utočište i hrana duše naše. I mi smo, djeco, dužni Isusa ljubiti svim žarom srca našega. A onda ćete pokazati, da Ga ljubite, ako budete rado na nj mislili, čuvali se grijeha i vazda rado slušali. Poslušnost je krepost Bogu osobito mila i Bog tu krepost od djece traži. Kako je Isus dragi u Nazaretu bio poslušan Mariji i Josipu pa sve do tridesete godine, On Sin Božji, kojemu se pokoravaju angjeli i arkangjeli. Sv. je Alojzije, koga smo jučer slavili, baš zato bio Bogu tako drag, što je bio nevina srca i u svemu poslušan. Tako, djeco, uvijek se rado starijima pokoravajte Bogu za ljubav i nježno štujte sve dane života Bl. Djevicu Mariju, svoju nebesku Majku, pa ćete i vi jednom sretno prispjeti k dragomu Bogu. A znate, da ste to učili u katekizmu, da smo zato na tom svijetu, da tu Boga ljubimo, Njemu služimo i tako u nebo dođemo. Došli svi u nebo! Djeco draga!

III. Nagovor djeci

Radujem se, djeco draga, da ste svoj ispit tako lijepo svršile. Znak je to da ste kroz godinu bile dobre i marljive, a to je drago i Bogu i ljudima. Tim ste razveselile svoje mile roditelje, koji se vazda za Vas brinu, a tim ste razveselile i dragoga Spasitelja, koji hoće da djeca budu poslušna, pobožna, marljiva i radina.

Zahvalite se, djeco, svojim roditeljima na svakome darku, jer to uistinu zaslužuju i ne žalostite ih nikada, nego se svaki dan za njih Bogu molite i budite im poslušne; zahvalite se i čč. sestama, koje su se ove godine toliko mučile s vama i tako mnogo Vas naučile što će vam danas sutra biti od najveće koristi, a zahvalite se najviše dragome Bogu, od kojega dolazi svaki darak, sve što imate i jeste. – Zahvalnost je, djeco, Bogu veoma mila, zahvalnome djetetu Bog sve više i više daje od nebeskih dobara. – A kako ćete pokazati u praznicima, da ste Bogu zahvalna? Ako ga budete vazda u srcu nosili i ljubili žarko. A kako ćete pokazati, da ga ljubite? Ako budete u praznicima vršile, što on hoće. A što On želi od Vas? Da i u praznicima rado Bogu molite, da nikad ne propustite svojih molitava u jutro, o podne i na večer, da rado idete u nedjelju k sv. misi, a i drukčije, da pohodite rado dragoga Isusa, ili ga primite u sv. pričesti; pokazat ćete vašu zahvalnost time, da i u praznicima nešto radite, jer tko ništa ne radi, lako sagriješi, stoga i u praznicima uzmite katkada svoje knjige u ruke, pa ih pomalo čitajte, knjige, to su Vaše stare prijateljice, s kojima se je moći najljepše porazgovoriti i pozabaviti. Pokazite svoju zahvalnost, djeco, time, da ne bi dragoga Boga nikad i u ničemu uvrijedili. – Kad dođe napast na grijeh recite si a Bog je meni tako dobar, kako bih ga ja mogla uvrijediti, ta Bog je meni tako dobar. Ako, djeco, tako sprovedete praznike, lijepo ćete se okrijepiti na duši i na tijelu, razveselit ćete dragoga Boga i opet se dobro pripraviti na buduću šk. godinu. Tako, budite vazda radost Duhu Svetomu i roditeljima svojima.

PIŠU NAM NAŠI MISIONARI: **IZ MISIJA**

„Ovdje sam već dva mjeseca na tečaju jezika. Ima nas sa svih strana: misnika, časnica i laika raznih zvanja. Do sada sam dobro izdržao iako je klima u ovom dijelu Tanzanije dosta teška. Tu je i don Dražen, koji ovaj tečaj završava za Uskrs, jer je počeo u rujnu. Ja ću biti do kraja lipnja... Ja se dopisujem s ocem Antom. Ovdje ima puno misionara i misionarki iz Indije. I s p. Weisgerberom se dopisujem, našim nekadašnjim magistrom, on je u susjednoj Tanzaniji. Danas smo nas dvojica (don Dražen i ja) posjetili Majku Terezu, koja upravo posjećuje svoje sestre po Tanzaniji i po Africi. Divna duša."

Don Andrija Iličić, Tanzanija

„Nalazim se u Parizu i vraćam se u Togo negdje u rujnu. Negdje oko 15. srpnja do 15. kolovoza bit ću opet u domovini i htio bih se negdje „uposliti" da prikažem film iz misija. Već sada unaprijed hvala. Ako je moguće, javi mi što prije. — Inače sam već deset godina u misijama u Togu. A iza deset godina daju nam jednu obnovu teologije. Ja sam izabrao Pariz, jer sam zajedno s francuskom braćom u misijama."

o. Bernardin Šulj, Togo

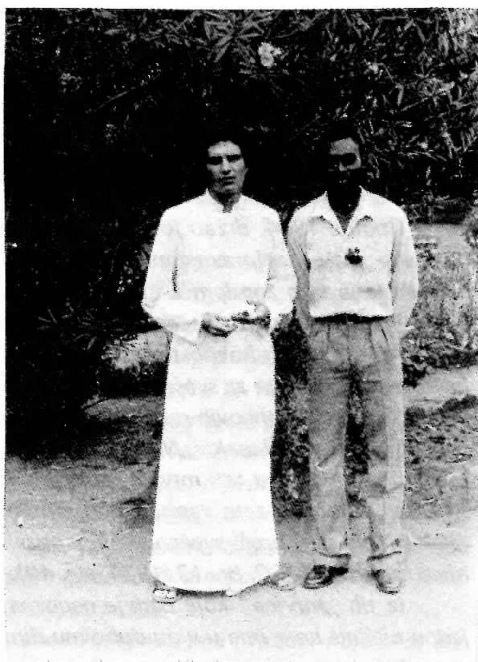
„Imam veliku bolnu novost. Definitivno se selimo iz Kindu. Sestra oberica ima 75 godina, s. Tereza 70, ja 68, a s. Elise 54. Pokraj mojih 68 godina ne osjećam se ni stara ni slaba. Ne ide mi se u Belgiju, a sama ostati ne mogu. Kad sam saznala za tu vijest cijelu noć nisam oko zatvorila. Molila sam da mi Bog dadne toliko pomoći, koliko mi u ovakvom slučaju treba i nekako sam se smirila, ali me još duša boli... Ostaviti stare i gubave i bez ičega. Ne smijemo im ni reći da idemo, jer će ih tuga ubiti. No nadamo se da će se za njih zauzeti crne sestre, a mi ćemo im nastojati nešto poslati da ih imaju s čime pomoći... Bože moj, kako će ta djeca pokojne Karole, o kojoj sam pisala u Glasniku Srca Isusova, a tata im je neizlječivo bolestan. Što će slijepa Magdalena Kakasi, kojoj smo sagradili kuću... Ja sam napisala molbu da me premjeste u Malemba Nkulu, ali se bojim da mi poglavarica neće dozvoliti... Pomolite se za mene sada u ovim teškim časovima."

S. Anka Luketić, Zaire

„Konačno sam primio novac, koji ste čekom poslali. Dobro je došao i u pravi čas je došao, jer sam bio „prazan" a sada sam opet „bogat" i pravim se „važan". I Uskrs je prošao, a bilo je dosta napeto, prenaporno, a kiša neće te neće. Sunce prižarilo. Hvala Bogu, sada je to iza nas i sada je malo mirnije. Imam puno kancelarijskog posla, ali to nije baš da sutra mora biti gotovo. I pošte se nakupilo, pa sam morao i to sve srediti, a nakupilo se dosta toga. Moj stari župnik je otišao u penziju, pa je dosta posla palo na moju glavu dok nije došao novi župnik, a kad je došao trebalo je proći jedno vrijeme da se snađe, pa sam i to ja osjetio, a drugih novosti nema. Dobro sam i zdravlje je zadovoljavajuće, a u lipnju bih trebao doći na odmor kući, jer su mi moji školski kolege osigurali kartu. Baš im hvala".

Franjo Jačmenica, Benin

+++

„Koreja je jako stara zemlja. Stara negdje oko 5 tisuća godina. Izmijenila je mnoge kraljeve i vladare, mnoge religije među kojima je dominirao konfucionizam a danas budizam. Koreja je možda jedinstvena zemlja, koja je otkrila kršćanstvo svojim neumornim traganjem za istinom. Na to su danas kršćani Koreanci vrlo ponosni. Inače Koreanci su vrlo ponosan narod. Ponosni su na svoju povijest, ponosni su na svoju zemlju, koju ljube kao malo koji narod. U svom svakodnevnom praktičnom životu svoju domovinu nazivaju „naša domovina" i „naša Koreja" (što zasad nisam zapazila ni kod jednog naroda iako je ovo peta nacija u kojoj živim). Ponosni su na svoj jezik, na svoje običaje, koji su još jako živi i prisutni iako je progres Zapada duboko prodro u koreansku dušu. Narod je to neopisivo žilav, izdržljiv, uvijek spreman na otpor, budan, poslušan, pokoran, narod koji zna trpjeti i trpeći nadati se boljem sutra. Narod je to koji je u isto vrijeme opterećen pettisućnom poviješću te formalnošću svih mogućih kraljeva i religija a opet tako priprost, jednostavan poput priprostih poštenih seljaka".

S. Milena Grubišin, Koreja

LANGOVE MISLI O SVEĆENIČKOJ DUHOVNOSTI

Godine 1904. držao je dr. J. Lang, tada duhovnik u bogoslovskom sjemeništu u Zagrebu, duhovne vježbe pripravnicima za sv. redove, subđakonata, đakonata i prezbiterata. Pojedine misli koje je tom zgodom Lang obradio, zabilježio nam je jedan od 19 pripravnika za sv. redove i objavio ih u časopisu Sacerdos Christi. Tako su dragocjene misli dr. Langa o duhovnoj formaciji i svećeničkoj duhovnosti postale ne samo svojina jedne generacije, nego neprolazna duhovna baština svima koji se za svećeništvo pripremaju.

Stenograf Langovih razmatranja ovako je predstavio svoje bilješke na temelju kojih uzimamo misli za ovaj članak: „Nijesu ovo na žalost cijela razmatranja, nijesu ovo ni okosnice, skice razmatranja. Ovo su tek mrvice, pojedine istrgnute rečenice, koje sam onaj čas držao važnijim za život te sam ih zato zapisao pod samim razmatranjem: u času su izrečene. Neka posluže za razmišljanje svoj braći svećenicima, a posebice zaređenima g. 1904. prigodom njihove 30. godišnjice misništva" (SC, br. 13/1934, str. 40).

Iz tih „mrvica" koje nam je nepoznati sudionik tih duhovnih vježbi sačuvao sklopit ćemo jednu cjelinu koja ima u vidu duhovnu dimenziju svećeničkog života. Prikaz ne želi biti iscrpan nego želi istaknuti neprolaznu vrijednost dimenzija duhovnog života svećenika, koje su nedjeljive od njegove osobe upravo radi specifičnosti poziva i koje su najuočljivije kao dar od Boga mu dan i njegovom vjernošću potvrđen.

Vjerujemo da će izbor ovih misli pripomoći dubljem shvaćanju ozbiljnosti i zahtjevu duhovnog života svećeničkih pripravnika i samih svećenika i ujedno nam omogućiti da mognemo bolje proniknuti duhovnu veličinu samog Langa, koji je o svećeništvu ne samo lijepo govorio, nego ga na evanđeoskim temeljima utvrđivao i živio. K tomu, odgojna pronicavost i duhovna zrelost što bijahu najsolidnije sastavnice njegove osobnosti u to doba, pribavile su mu poštovanje pretpostavljenih i ljubav odgajanika i učinile da njegov lik ostane pozitivno nezaboravan kod suvremenika, i da danas kad nama govori, njegove riječi imadu životom potvrđenu vrijednost i privlačnu sadržajnost.

Odluka o zvanju

Govoriti o svećeniku znači susretati se s pozivom koji imade svoju specifičnost i neprolaznost. To nije obično zvanje već trajno životno opredjeljenje koje klije i razvija se iz klice Božjeg poziva. Za to svaki koji osjeća poziv za svećeništvo mora se ispunjavati Bogom i u Njem otkrivati početak svih svojih nastojanja i konačnicu svoga djelovanja: „Ti si, Gospodine, početak moj, Ti si i svrha moja. Jer kad me je mudrost Tvoja dozvala u život, učinila je to samo za dostojnu svrhu: samo na slavu Tvoju... Stvorio si me dakle za sebe... Tvoj sam. Tvoje mora biti svako moje djelo, Tvoja svaka želja, svaka riječ, svaka misao. Volja Tvoja zakon je meni. Načela, koja si Ti izrekao, ravnalo su za djela moja. Na Tebe će biti upravljen pogled moj kod djela mojih, da upoznam volju Tvoju i da je vršim" (SC, br. 13/34, str. 40).

Ove riječi poticaja koje imadu i molitvenu dimenziju okvir su unutar kojih se razvija i sazrijeva svećeničko zvanje koje se mora očitovati i na izvanjskom ponašanju kandidata. Stoga, rekli bismo, unutarnja nagnuća i izvanjska uravnoteženost prezentiraju kandidata za svećeništvo. Dok izvanjske znakove prosuđuju poglavari kojima je povjerena disciplina odgojnog

Zavoda dotle je neosporna i nužno potrebna dogradnja i usvajanje unutarnje sigurnosti i postojanosti u zvanju koja se zbiva u razgovoru i savjetovanju s ispovjednikom i duhovnikom. Njihov savjet kandidat ne samo konzultira već prema potrebi i usvaja, dapače, kaže Lang, „neka mu reče, da će se držati njegove riječi, kao da mu to veli Gospodin Bog" (SC, br. 13/34, str. 89). Na taj način redovno duhovno vodstvo omogućuje pripravniku svećeništva da u pogodnim uvjetima razaznaje Božji zov, da sazrijeva u nagnuću za nj i da uzmogne donijeti postojanu odluku uz koji će vjerno prionuti i ustrajati.

Da bi pak ta duhovna dimenzija svećeničkog poziva imala svoje dublje korjene, Lang napominje potrebu izgrađivanja moralnih kvaliteta, osobito pravednosti, poniznosti, gajenje čistoće i ljubavi k radu (SC, br. 13/34, str. 89). Ono što predstavlja kandidata za sveti red jest radost u čisto svećeničkim činima, tj. da ga vesele sv. Misa, ispovijedanje, molitva, brevijar, „jer što čovjeka veseli, to on rado čini. Najbožanskije je djelo raditi za Krista" (SC, 13/34, str. 89). To oduševljenje i polet, dok ga prezentiraju kao dostojnog svete službe istovremeno njemu samom omogućuju steći slobodu od navezanosti za svjetovne stvari i čine u njem raspoloženje indiferentnosti prema mjestu službovanja, jer je raspoložen prihvatiti svako mjesto i službu izvršujući volju i odredbu Božju. Lang kaže: „Svakome Gospodin daje i posebne milosti: zdravlje, mjesto, službu, prilike u kojima se nalazi itd. Moramo biti indiferentni prema mjestu u kom ćemo službovati: neka nas pošalju kamo god Gospodin hoće.... Svejedno, samo neka se potpuno izvrši volja i odredba Božja" (SC, 13/34, str. 89).

Stoga možemo zaključiti da je poslušnost crkvenim poglavarima i radost kojom se svećeništvo živi najbolji pokazatelj u kojoj je mjeri Božji poziv prihvaćen i s kojom ga ozbiljnošću kandidat utjelovljuje u svoj život.

Svećenik je ponajprije čovjek molitve

Među mislima, kojima je istakao svoja razmatranja najvidnije su niti molitvenih dimenzija. Kaže naime, „svećenik mora biti muž molitve. Muževi, koji su što velika za Boga učinili, bili su muževi molitve" (SC, 14/35, str. 105 i 122). Molitva je najbolji pokazatelj svećenikove pastoralne zauzetosti i njegove vjere. Njome najbolje izriče svoju duhovnost i naznačuje crkvenost. Molitva je sredstvo njegova posvećenja i najbolji put uključivanja u potrebe i život Crkve. Zato je i za nj uz slavljenje Euharistijske žrtve, brevijar kao molitva Crkve i kao „teret dana" najslađa molitva. Da bi bila učinkovita svećenik joj mora pristupati žarom i sabranošću. „Sabranost je", veli on, „majka svih kreposti, rastresenost majka svega zla. Tko se priučio sabranosti, ima malo neba već na ovome svijetu" (SC, 13/34, str. 134). Pri tome nije zaboravio napomenuti kako sabranost uključuje materijalnu dimenziju, da se dobro i po redu izriču riječi molitve, literarnu, da se pazi na smisao riječi i duhovnu, da misao bude upravljena k Bogu. Sabranost neka bude potpomognuta vanjskim i unutarnjim počitanjem, tj. naglašava potrebu primjernog držanja tijela, neograničeno pouzdanje i bogoljubnost. Jednom riječi, svećenik svojom gorljivošću i sabranošću u molitvi vrši čin iskrene pobožnosti, jer „ako čovjek ne moli pobožno, znak je, da ne moli živom vjerom" (SC, 13/34, str. 105).

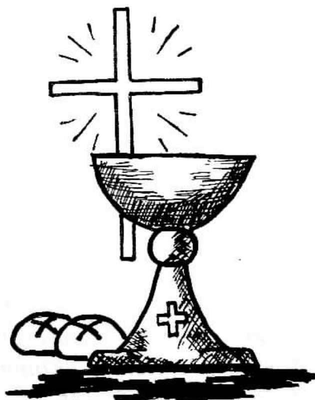
U molitveni život Lang je uključio i razmatranje. Dapače, razmatranje pomaže i upotpunjuje molitveni život. Lang kaže: „On (svećenik) mora biti muž molitve. A toga nema bez razmatranja. Bez razmatranja, ako uopće bude još molio brevir, bit će to rastreseno i mlako" (SC, 13/34, str. 71). Ono ražaruje vjeru, oplemenjuje molitvu i uvećava oduševljenje za zvanje. Ono je prema autorovim riječima nedjeljivo od svećeničkog poziva. U tom vidu izričito naglašava: „Sveti red svećenički učiniti će vas svećenicima, a razmatranje učiniti će vas dobrim svećenicima" (SC, 13/34, str. 71).

Razmatranje života i smrti Isusove, života Marijina, života svetaca i liturgijskih tekstova

stvara u svećeniku potrebito duhovno raspoloženje kojima će znati i moći otkloniti rastresenost i udaljiti mlakost a ražarivati gorljivost. Stoga bi najveća pogibao za svećenika bila reći, „ne znam razmatrati", „nemam vremena za razmatranje", ili „komu time koristim", jer „svećenik, koji ne razmatra, ne treba drugog vraga, da ga napastuje; on si je sam vrag. Svećenik, Svećenik, koji ne razmatra, stavlja sebe u pogibao". I dalje kaže: „Ostaviš li razmatranje, vodit ćete to do pada, pa makar ti mjesto razmatranja najdivnije traktate pisao, vjeru branio ili što drugo važno radio" (SC, 13/34, str. 72). U dnu ovih riječi razabiremo Langovu želju i poticaj da se svećenik nauči razmatrati i da rado razmatra jer samo u slučaju kad je sam ispunjen Bogom moći će i drugima ga navijestiti, potrebnima ga pružiti i traživeljima pokazati. U protivnom, ako u Božje tajne sam nije upućen, ako o njima ne razmatra i ne oplemenjuje svoj život, ne samo da neće znati otkupiti vrijeme već neće niti drugima moći pružiti traženu utjehu.

Da bi razmatranje moglo imati blagorodan učinak na duhovni život svećenikov potrebno je da se upotpunjuje i nadahnjuje na duhovnom štivu. Uz navedene priručnike i literaturu, Lang predočuje svećeničkim dušama potrebu usvajanja misli i nasljedovanja vrlina koje se ističu bogoljubnošću i predanjem za Božju stvar bilo u svetopisamskim tekstovima bilo u životu svetaca. Zamjetljivo je kako napominje potrebu dobrog izbora štiva i stupnjevitost duhovne literature kako bi bolje mogao shvatiti i razumjeti njegovu poruku. Stječemo dojam, da je Lang imao pred sobom ljude koji su rado i mnogo čitali. Stoga napomena, „ne valja čitati naglo, ni mnogo, da se uzmogne probaviti" i kaže, „neka uzme knjigu prema svojoj naravi, i kad takovu nađe, neka ostane kod nje" (SC, 13/34, str. 136), nema samo metodološku vrijednost već i praktičnu pobudu koja je od ne male koristi osobito danas, kad zapažamo određenu ravnodušnost za duhovno čitanje kojim je naš Autor želio prožeti duh svojih svećenika i naučiti ih korisno ispuniti slobodno vrijeme.

Već je spomenuto da se svećenički život najbolje ražaruje euharistijskom molitvom. Stoga svećenik mora biti prožet ljubavlju prema presv. Oltarskom Sakramentu, jer „nema dob-

rog svećenika bez ove ljubavi" (SC, 14/35, str. 122). Mogli bismo na temelju Langovih meditacija postaviti čvorišta u kojima se povezuje i razgranjuje Euharistijski duh. Ponajprije to je samo služenje svete Mise, dostojna priprava i zahvala za svetu Žrtvu i na kraju češći pohodi Presvetome. Svećenik, budući da je upravljen na euharistijski čin i iz njega prima snagu i potrebne milosti za svoj duhovni život, zapravo jest čovjek Euharistije. Evo teksta koji nam pomaže proniknuti takovu njegovu misao: „Pače cijeli dan neka ti bude priprava i zahvala. Do podne se sa zahvalnošću sjećaj i sam sebi govori: ja sam danas služio Misu. Popodne češće pomisli: ja ću sutra služiti Misu". U tom euharistijskom srcu svoga svećeništva on doživljuje svoje zvanje unutar crk-

vene zajednice za koju i s kojom slavi sveti misni Čin i raspoznaje najužu povezanost svoga zvanja s Bogom prisutnim u Euharistiji i s cijelom Crkvom koja živi od te Božje prisutnosti. Stoga svećenik upravo služeći svetu Misu najbolje doživljava da nije kod oltara privatna osoba, jer je cijela Crkva: vojujuća, slavna i trpeća tu da potvrđuje njegov čin i sudjeluje u njegovoj molitvi (SC, br. 15/36, str. 59).

Neophodno je zato da je svećenik prožet tom sviješću najtješnje povezanosti s Bogom i Crkvenom (župnom) zajednicom što će najbolje očitovati unutarnjim prianjanjem uz sveta otajstva i skladnim izvanjskim držanjem. Naime, sabranost i usredotočenje misli na zbivanja euharistijskog misterija i ministerija jest prvotna svećenikova preokupacija koju potpomažu točno obdržavanje misnih obrazaca i razumijevanje ceremonija. K tomu svećenik mora pripaziti da crkva kao kuća euharistijskog kulta i kao dom svih njegovih župljana i njegov, ima dostojan izgled i da bude mjesto pobude na molitvu. Stoga mora pripaziti da bude lijepo uređen i marno održavan. „Crkva je", reče, „dom uzgoja i estetskog i moralnog" i upravo se po njenoj uređenosti može prepoznati kolikom je ljubavlju voljena od svojeg pastira. On kaže: „Kako bi slabo razumio svećenik otajstva Mise, kad bi u njegovoj kući bilo sve sjajno, a u crkvi sve zapušteno. Štedi i daj za crkvu i od svoga. Na Gospodinu nemoj štediti. I sam se dostojno vladaj u crkvi. Najljepša propovijed je svećenik kod oltara" (SC, 15/36, str. 25).

(nastavit će se)

Priredio: Juraj Batelja

SJETI SE MENE!

Do smrti ću misliti na Tebe, idealni moj profesore, Tebe ću uvijek u pomoć zazivati, jer si to i zaslužio. Moja je sveta dužnost da Te se do smrti osobito zahvalno sjećam. Moja duša sada Tebi kliče: MEMENTO MEI!

Sjećam ga se danomice nebrojeno puta. Ne prođe dan, da se ne bih k njemu utekla, zazivala ga u pomoć. Njegovu predragu sliku imam izloženu u svojoj sobi. Promatram ga, molim ga za potporu, ali ne čujem više, nažalost, njegovih slatkih riječi. Njegova su zlatna usta sada nijema. Kada ga pogledam, lakše snašam duševne tjeskobe i fizičke bolove, pobožnije saobraćam dragome Bogu, da usliša moje tople molbe. „Sveti biskupe, budi mi i sada moćnim zagovornikom! MEMENTO MEI!

Opažam, da čim se više sjećam svoga dragoga „Veleučenoga", tim se pobožnije molim, lakše se suzdržavam od grijeha, lakše napredujem u dobru.

Blagospokojni je biskup bio umni, pravi psiholog: našao je svakomu pravi put k srcu. Krasila ga je sveta ozbiljnost, ali je bio i blag i prijazan prema svakoj učenici. Osobito nas je savjesno obučavao, ali glavna mu je bila svrha, da nas svojim divnim primjerom oplemeni. Svakom smo zgodom mogle upoznati njegovu finu, otmjenu dušu. Kad bi mu se koja učenica ispričala zato, što se za onaj sat nije mogla pripraviti, odgovorio bi joj sveti biskup s prorođenom blagošću: „Gospođice, možda se niste mogli pripraviti za danas, pitat ću vas drugi put". Zar to nije krasan dokaz njegove idealne dobrote njegovog plemenitog srca?!.

Propovijedao je predivno. Ispočetka je govorio tiho da pobudi našu pažnju, a onda sve jače i jače; čitava se je crkva orila od njegovog gromka glasa. Kuća je Božja bila uvijek puna naroda, kad se znalo, da će propovijedati dr Lang. Nikada ne ću zaboraviti one njegove prekrasne, poučne propovijedi.

Bio je pravi otac siromaha. Pomagao ih je zborom i tvorom. Sebi je oduzimo za ljubav

Božju najnužnije, a siromasima je dijelio čim je više mogao. Čula sam s pouzdanog vrela, da je jednom za ciče zime došao kući bez kaputa, a kad ga je njegova nećakinja upitala, gdje ga je ostavio, dragi joj je biskup odgovorio: ,,Što ćeš? Jedan je siromah drhtao pred crkvom od zime, pa sam ga njemu dao". Tako slab, nježan svukao je kaput da pomogne siromahu. Divan je to primjer ljubavi k bližnjemu.

Osobito je rado pohađao bolesnike i tješio ih, kako je najbolje mogao, brinuo se za spasenje njihovih duša i rado pomagao predati čisti duh umirućega u ruke Božje. Mnogo se je mučio s bolesnicima i grešnicima, ali je njegova krasna, sveta duša u tome uživala.

I kao rodoljub može sveti biskup služiti divnim primjerom svima. U školi za predavanja i svakom je zgodom pokazivao, kako je u njemu ukorijenjeno veliko, žarko rodoljublje. Mome je pokojnom ocu pisao: „Poživio Vas Svevišnji na ponos miloj domovini, na velu korist dragoj mladeži hrvatskoj!" Krasne li riječi, odraz žarke ljubavi k domovini.

Moje su sile, na žalost, preslabe da vjernije ocrtam lik idealnoga, svetoga biskupa. Napisala sam onako, kako sam najbolje mogla. Sve što se kaže i piše o biskupu dru Langu, samo je neznatna sjena onih izvanrednih kreposti, koje su krasile divnu, svetu njegovu dušu.

Dao Bog, da proces radi beatifikacije velikog našeg gorljivog vršitelja volje Božje, bude čim prije okrunjen uspjehom, da doskora bude proglašen blaženim.

Bože, usliši moju vruću molbu!

Ljubica Lenac, nastavnica

LANGOVA PONIZNOST

Kad je Lang 1898. dobio odlikovanje od nadbiskupa Posilovića željele su časne sestre da mu tom zgodom učenice zajednički čestitaju. No kada su znale da ga neće predobiti da dođe među nas, da mu možemo čestitati, uredile su to ovako: na dan sv. Andrije čestitale smo svake godine našem superioru g. dr. Andriji Jagatiću. Uvijek su s njim došli k nama i naši svećenici: naš dragi ,,veleučeni" i naš „velečasni" g. Matija Seigerschmidt, dragi naš kateheta. Tako su i te godine došli. ,,Veleučeni" nije ni slutio, da se njemu sprema čestitanje. Određena pripravnica stupi pred njih i to upravo pred njega i pred „veleučenoga", a on se našao u neprilici, uzmakne korak nazad pokazavši na ,,presvijetloga". No ona se time dakako nije dala smesti, nego je govorila dalje čvrsto gledajući u njega. Sad je već iz njezinih riječi razabrao o čemu se radi, ali mu je bilo tako neugodno, da se činilo kao da je htio zaplakati. Brzo se nadvladao i snašao, te ju je lijepo saslušao stojeći kao obično vrlo ponizno. Uto su joj dodali na taci ljubičasti pojas, kojega mu je predala. Šteta što nisam zapamtila kako je na to odgovorio.

Ana Solenghi

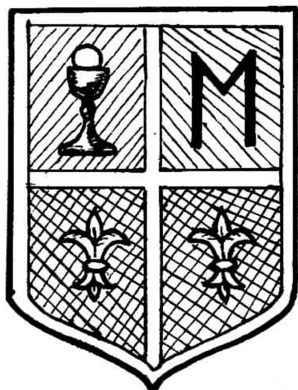
■ Ovogodišnji zimski praznici trajali su nešto duže no obično, od 22. prosinca, 1982 do 30. siječnja, 1983. naime, zbog nestašice lož ulja za grijanje bili su spojeni Božićni blagdani sa zimskim praznicima.

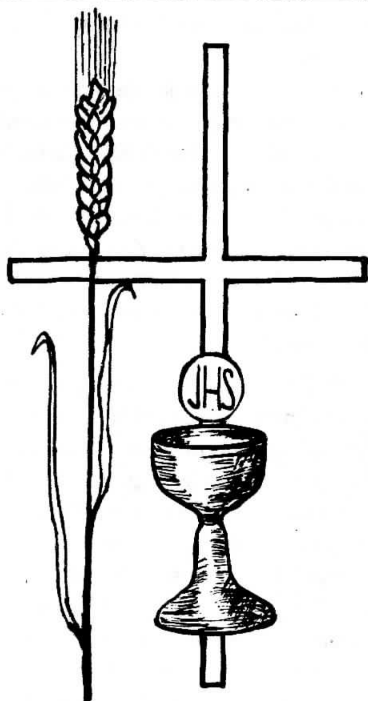
■ Iako, naizgled, mnogo odmora, vrijeme je brzo prošlo. Mnogi su bogoslovi pomagali svojim župnicima kod blagoslova kuća, a zbog lijepog vremena i roditeljima kod proljetnih radova. Profesori su se posebno pobrinuli da imamo što raditi zadavši nam semestralne radnje.

■ Od 31. 1. do 4. 2. o. Rektor i ekonom o. Mirko Totović bili su u Rimu na proglašenju uzoritog gospodina mons. Franje Kuharić, nadbiskupa zagrebačkog, kardinalom svete Rimske Crkve.

■ 7. 2. sakupili smo se svi bogoslovi u dvorani „Vijenac" gdje nam je o. Rektor ispričao događaje i iznio svoje dojmove sa proglašenje mons. Franje Kuharića kardinalom.

■ 9. 2. Bogoslovska tribina: na temu „II Vatikanski koncil i Biblija kod nas" dr Bonaventura Duda je slušateljima iznio povijesni prikaz prevođenja i izdavanja kako Biblije tako i biblijske literature na hrvatskom tlu, napose poslije Koncila.

■ 10. 2. na godišnjicu smrti blagopokojnog kardinala Alojzija Stepinca u prepunoj Katedrali bogoslovi su sudjelovali redovitim predvođenjem pjevanja u sklopu Katedralnog zbora i u asistenciji kod oltara.

■ 12. 2. smo imali našu redovitu mjesečnu duhovnu obnovu pod vodstvom o. Bonaventure Duda.

■ 21. i 22. 2. u prostorijama bogoslovije i Katedrali održan je Euharistijski susret za jedan dio pastoralnog svećenstva. Susret je otvorio nadbiskup, novoimenovani kardinal, Franjo Kuharić, a naš katedralni zbor je sudjelovao na svečanoj koncelebriranoj sv. misi predvodeć dijalošku misu.

■ 24. 2. Slavili smo Ćirilometodski dan kao novoizabrani dan našeg Fakulteta. Svečanu misu, na koju su bili pozvani predstavnici svih vjeroispovijesti kao i svi bogoslovnih škola, predvodio je Kardinal, a nakon toga imali smo akademiju sa podjelom diploma

diplomiranim teolozima sa pratećim predavanjem i glazbenim programom. Posebno smo se oprostili od naših starih redovitih profesora dr A. Ivandije i dr F. Cvetana koji odlaze u mirovinu.

■ 26. 2. naše je sjemenište priredilo svečanu akademiju pvodom imenovanja i uoči ustoličenja kardinala mons. Franje Kuharića u zagrebačku katedralu. Tu su prisustvovali svi viši crkveni dostojanstvenici, provincijali, provincijalke te predstavnici narodne vlasti kao i predstavnici konzularnih tijela. Kritike za priređenu akademiju bile su vrlo povoljne.

■ 27. 2. slavili smo svečanu inauguraciju Kardinala u zagrebačku katedralu. Kako katedrala tako i prostor ispred nje bio je pun svijeta. Pjevanje je predvodio naš Katedralni zbor, proširen u mješoviti, koji je izveo ulaznu pjesmu i misu našeg katedralnog orguljaša maestra A. Klobučar i skladbu „Ti si Petar" maestra i našeg zborovođe dr M. Demović, komponirane za ovo slavlje. Bogu na slavu i ljudima na radost pridružio mu se i zbor „Collegium pro musica sacra" koji je u profesionalnom stilu izveo neke dijelove mise.

■ Nakon Euharisijskog slavlja Kardinal je priredio u svom dvoru prijem za sve pjevače pozdravivši se osobno sa svakim, a zatim je pošao u našu dvoranu „Vijenac" gdje je primio hodočasnike u narodnoj nošnji. Svečani ručak za sve uzvanike bio je u bogoslovskoj blagovaonici.

■ 28. 2. Sv. misu smo slavili u zajedništvu s mons. Josipom Arnerić, biskupom šibenskim i dugogodišnjem prijateljem našeg sjemeništa.

■ Istog dana navečer pedesetak je bogoslova gledalo i slušalo rock-operu „Gubec-beg" u koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski".

++

MARIJI SVIBNJA

Sreo sam Te u parku mojeg djetinjstva
gdje sam doživio nezaboravljene trenutke.
Stajala si velika i lijepa, puna radosti,
a ja sam Te promatrao iza žbunja šutke.
Često sam govorio sam sebi što neprestano šutiš
i gledaš uvijek svojim snenim očima onog istog
dječarca u snima.
Ti si me osvojila, znaš!
Uvijek Te srećem u parku mojeg djetinjstva
Marijo Svibnja.

Antoine Fides

FRANKA TOMLJANOVIĆ iz Rijeke — u fond biskupa Langa za beatifikaciju šalje 500 din.

ANA MIKIĆ iz Siska — u znak zahvalnosti biskupu Langu daruje 70 din.

KATARINA STRACENSKI iz Zagreba — u fond za troškove oko proglašenja blaženim daje 400 din. Zatim još 300 din.

EVICA SLADOVIĆ iz Marija Gorice — za potrebe beatifikacije daruje 100 din.

SLUŽBENICE MILOSRĐA iz Splita — za potrebe i troškove oko proglašenja blaženim daruju 500 din.

KATICA PERIĆ iz Gorjana — piše: „Šaljem vam zahvalnicu Gospi do brze pomoći i biskupu Langu za primljene milosti, koje su mi u životu najpotrebnije a najviše za mir u kući. Uvijek se preporučam biskupu Langu i želim da što prije bude proglašen svetim i za njegovu beatifikaciju šaljem svoj skromni dar". Šalje 50 din.

M. M. iz Ogulina — piše: „Šaljem 500 din na čast dragog biskupa Langa i kao zahvalu za pomoć u bolesti. Molila sam se redovito biskupu Langu, Gospi od brze pomoći i dragom kardinalu. Hvala im!"

KATARINA ŽIŽIĆ iz Osijeka — u fond biskupa Langa šalje 300 din.

JOSIP ŠIMECKI iz Zagreba — u fond za beatifikaciju biskupa Langa daruje 1000 din.

BARBARA ŠOP iz Sotina — zahvaljuje biskupu Langu za zaštitu i pomoć te u fond za proglašenje blaženim i za „Vjesnik" šalje 150 din.

PAULA BEATOVIĆ iz Zagreba — u fond biskupa Langa i za „Vjesnik" daje 500 din.

SESTRE MILOSRDNICE iz Zagreba (Kaptol 29) — u fond za potrebe oko proglašenja blaženim biskupa Langa daruju 1000 din.

N. N. iz Jastrebarskog — u fond daruje 200 din.

Msgr. ĐURO PUKEC iz Zagreba — u fond biskupa Langa i za „Vjesnik" daje 1000 din.

ELA NORŠIĆ iz Samobora — u fond biskupa Langa kao zahvalu za dobivenu milost šalje 500 din.

ZLATA ŠPOLJARIĆ iz Repušnice — u fond za siromašne svećeničke kandidate daruje 10.000 din.

JAGICA BABAĆ iz Siska — preporuča svoga sina u molitve i zagovor biskupa Langa i prilaže 200 din.

KRISTINA DOMJANIĆ iz Zagreba — piše: „kao skorman prilog za beatifikaciju našeg dragog biskupa Langa uz preporuku u molitve šalje 100 din". Zatim ponovno šalje 100 din.

BUDAN MERCEDE iz Kamnika — u zahvalu za primljene milosti po zagovoru biskupa Langa uz preporuku šalje 100 din.

ANTONIJA ZAKOTNIK iz Otiškog Vrha — u fond šalje 500 din.

SESTRE MILOSRDNICE iz Grubišnog Polja — za „Vjesnik" i u fond šalju 300 din.

MARKO MATIJAŠEC iz Kalnika — za „Vjesnik" i u fond daje 200 din.

DJECA ŽUPE BJELOVAR I. — za djecu u Africi svojim odricanjem sabrali i daruju 7.000 din.

IVAN GRUDIČEK iz Bučja — za „Vjesnik" i u fond daje 1000 din.

STJEPAN JOSIPOVIĆ iz Davora — za „Vjesnik" i u fond daje 1000 din.

JOSIP KUHARIĆ iz Vinkovaca — za „Vjesnik" i u fond za beatifikaciju šalje 1000 din.

TOMO MRNJEC iz Novigrada Podravskog — za „Vjesnik" i u fond daruje 1000 din.

AUGUSTIN KRALJ iz Nove Kapele — za „Vjesnik" i u fond daruje 500 din.

SESTRE MILOSRDNICE iz Zagreba — za „Vjesnik" i u fond za beatifikaciju prilažu 2000 din.

CECILIJA DOPELHAMER iz Nove Gradiške – za „Vjesnik" i u fond uz preporuku u molitve za jednu bolesnicu daruje 500 din.

ŠTEFICA PLEVNIK iz Suhopolja – za „Vjesnik" i u fond daruje 300 din.

ANTO PRANJKO iz Jajca za „Vjesnik" i u fond šalje 200 din.

B. B. iz Rijeke – piše: „Dragi biskupe Lang, usliši me u mojoj velikoj potrebi. Za ovaj glasnik šaljem svoj mali prilog i ostajem zahvalna", Prilaže 300 din.

DRAGICA MIRENIĆ iz Velike Gorice – piše: „Obradovali ste me slikom na kojoj se nalazi komadić njegove haljine. Čuvat ću to kao oko u glavi, jer vjerujem da će mi dobri i sveti biskup Lang i dalje pomagati. Preporučam se u njegove molitve i zagovor našeg svetog biskupa". Šalje 200 din.

IVANKA REPIĆ iz Svetog Petra – za „Vjesnik" šalje 100 din.

ANA B. iz Kalinovca – piše: „Za našeg dragog biskupa, da bude proglašen blaženim uz preporuku u njegov zagovor šaljem 500 din".

OLGA KUNTARIĆ iz Slavonske Požege – piše: „Oboljevši od udarca u desno oko pouzdala sam se u zagovor biskupa Langa, svete uspomene u mom životu. Utekla sam se u molitvama za pomoć da ne izgubim vid. Vjerujem da me je uslišio, jer se moj vid popravio. Ovim se javno zahvaljujem i za njegovu beatifikaciju prilažem 1000 din."

MAGDA GRGURIĆ iz Gušća – u fond i za „Vjesnik" šalje 250 din.

ESTERA KUBAN iz Tovarnika – za „Vjesnik" i u fond šalje 500 din.

ANA MIHIĆ iz Siska – u fond za proglašenje blaženim šalje 140 din.

ANA PROHASKA iz Dubrave – u fond biskupa Langa uz preporuku u zagovor da što prije ozdravi šalje 100 din.

VALERIJA POLAK iz Siska – u fond šalje 200 din.

SESTRE MILOSRDNICE iz Zagreba (Goljak) – u fond i za „Vjesnik" daruju 500 din.

ANKA BOGDANOVIĆ iz Komiže – kao prilog za što skoriju beatifikaciju i za „Vjesnik" šalje 350 din.

ANA TOMAC iz Dubrave – za „Vjesnik" i kao zavjet uz toplu preporuku u molitve da se sretno riješi spor u obitelji šalje 700 din.

KATICA PERIĆ iz Gorjana – kao zahvalu što je kćerka ostala živa i bez teških posljedica u prometnoj nesreći. Ujedno kao znak vjernosti biskupu Langu uz želju da što prije bude proglašen blaženim šalje 100 din.

S. LJILJANA ABIJANAC iz Sarajeva – za „Vjesnik" i za zahvalu za sve milosti po zagovoru biskupa Langa iskazane pok. Mandici Abijanac šalje 200 din.

JELENA BARKOVIĆ iz Jastrebarskog – za „Vjesnik" i u fond za beatifikaciju šalje 500 din.

MARIJA KOVAČIĆ iz Zagreba – u fond „dragog biskupa Langa" daruje 100 din.

ANKA I DRAGO ŠTEFAN iz Zagreba – za „Vjesnik" i u fond daje 250 din.

STANA JAGODAR iz Slavonskog Kobaša – u fond biskupa Langa i za „Vjesnik" šalje 250 din.

JOSIP TORBAR iz Karlovca – kao zahvalu za sretnu operaciju u fond za beatifikaciju biskupa Langa daje 300 din.

SESTRE MILOSRDNICE iz Zagreba (Šalata) – za „Vjesnik" i u fond daruju 500 din.

DVIJE BAKE iz Kalinovca – dragom biskupu Langu za njegovo proglašenje blaženim uz zahvalu i preporuku u njegov moćni zagovor šalju 600 din.

ANKICA MIKIĆ iz Siska – za beatifikaciju šalje 200 din.

MAŠA TEKLIĆ iz Munchena – za „Vjesnik" i da se odsluži jedna sv. Misa na grobu biskupa Langa za zdravlje muža i djece te za mir Božji i blagoslov u obitelji šalje 50 DM.

A. C. iz Zagreba – u fond biskupa Langa za proglašenje blaženim poklanja 1000 din.

J. P. iz Donje Stubice – u fond prilaže 200 din.